

Louepojat 1964-2014

50-vuotisjuhla ja peijaiset

Lehtiniemen Ns-talo 25.10.2014

Ensimmäinen metsästysseura perustettiin Suomeen vuonna 1865, siis 100 vuotta aiemmin kuin Louepojat. Kun ensimmäiset metsästysseurat syntyivät, Suomi oli vielä osa Venäjän suuriruhtinaskuntaa.

Pisimpään yhtäjaksoisesti toiminut seura lienee vuona 1873 perustettu Hämeen läänin metsästysseura. Kaikkiaan ennen vuotta 1900 Suomeen syntyi 10-15 metsästysseuraa.

Metsästys ennen seuran perustamista

Ennen sotia lintuja laitettiin ruuaksi lähes jokaisessa talossa, vaikka kaikki eivät suinkaan metsästäneet. Varsinkin maalintuja oli runsaasti, mutta hirvistä havaintoja oli vain harvoilla. Käytännössä hirvi ei kuuunut Lehtiniemen alueen ja lähiseudun eläinkuntaan. Innokkaimmat kylän miehet kävivät hirvijahdissa lähinnä Pernun kairassa, jossa hirviä oli selvästi enemmän.

Louepoikien perustajiin kuulunut, ja 18 ensimmäistä vuotta puheenjohtajana toiminut Heino Lehtiniemi (syntynyt 1928) muistelee:

- Martti Lehtiniemen kanssa mentiin Pernun taakse Yhteismetsän maille pari päivää ennen kuin jahti alkoi. Martilla oli lupa ja se oli ehkä syksy 1959. Matti ja Kauko Kylmäniemi menivät yhtä matkaa, mutta eri paikkaan.
- Nenäkkeen kohdilta lähdettiin ja mentiin Julmanlammen kämpälle ensimmäiseksi yöksi. Luultiin, että oltiin hyvissä ajoin, mutta pernulaiset olivat olleet jo viikon metällä ja olivat ähdössä jo pois.
- Ammuttiin hirvi ison saarekkeen reunaan, jossa oli paljon jälkiä. Martti ampui ensin, mutta hirvi jatkoi matkaa. Lähdin seuraamaan sitä ja hirvi olikin jonkin matkan päässä makuulla. Mulla oli 7,33 luodikko jolla posautin hirveä ohtaan.
- Martti ei löytänyt repusta puukkoa ja nylki kirveellä. Lihat jätettiin metsään

riippumaan orteen ja mentiin yöksi Oudonviidan kämpppään, jossa oli jo tutut kylmäpojat vastassa.

- Sitten metsästettiin vielä toinenkin päivä. Lehto-, Suni- ja Kiekkijärvien kautta kierrettiin takaisin kylälle. Siitä tuli kymmenien kilometrien lenkki.
- Seuraavana päivänä otettiin Hannes Harmaasalon hevonen Martin kuorma-auton lavalle ja mentiin Pernuun ja sieltä lihoille. Sitten hevosella lihat autoon, heppa kyytiin ja takaisin Lehtiniemeen.

Työlästä oli siis hirvenlihaan makuun pääsy noina aikoina!

Oravia ja omatekoisia panoksia

Vesilintuja ammuttiin keväällä muuton aikana sulista. Ymmärrettiin, että se oli laitonta, mutta yleistä kuitenkin ja käytännössä ns maan tapa kaikkialla muuallakin.

- Ennen armeijaa 1949 kuljin isä-Albertin luodikon kanssa metällä. Erityisesti lintuja yritettiin Martti Lehtiniemen kanssa pyytää. Mutta yleensä pysyttiin kylän lähimetsissä.

Ennen sotia ja vielä sotien jälkeenkin orava oli tärkeä saaliseläin.

Heino kertoo:

- Lupa-aika alkoi syksymyöhällä, mutta niitä metsästettiin yleisesti jo aiemmin ja oravat jäädytettiin. Viranomaiset määräisivät mikä jalka nylkemisessä jätettiin taljaan ja se vaihteli aina vuosittain. Se ilmoitettiin lupakauden alussa. Lumeen jäädytetyt oravat otettiin sitten esille ja nyljettiin, kun tiedettiin mikä jalka sinä vuonna piti jättää.

Heinon mieleen on jäänyt erityisesti yksi pyyntireissu Oskari Ruokamon eli Kankaan Oskarin kansa.

- Rutalahden perässä koira otti heti haukun, mutta kun oli hämärä ei nähnyt ampua. Oskari nousi puuhun puoliväliin ja ampui oravan sieltä. Siitä jatkettiin Jänkasuolle ja Kiisanlehtoon asti. Mulle se oli uutta seutua, mutta Oskari tietenkin tunsi paikat.

Heino muistelee, että siltä reissulta tuli suurin päiväsaalis, parikymmentä oravaa.

- Panoksetkin loppui ja tehtiin omatekoiset panokset. Se oli ihan yleistä, että

ostettiin ruutia, nalleja ja hauleja. Niillä rippeillä saatiin vielä viimeinen orava.

Heinon isä Albert osti nahkoja ja välitti niitä eteenpäin. Heino muistelee, että nahat menivät yleensä Rovaniemelle.

- Pyydettiin niitä oravia läheltäkin. Päähän yritettiin aina osua, ettei nahka mene pilalle.

Maalintuja ansoilla myyntiin

Oravien lisäksi sotien jälkeen metsästettiin maalintuja myyntiin. Heino muistaa, että Särkelässä asunut Aukusti Ronkainen, kutsumanimellä ”Lehon Aukusti” oli erityisen taitava linnunpyytäjä.

- Aukusti toi Alberille reppukaupalla lintuja 1940-luvun lopulla ja 1950-luvun alussa. Siinä oli kaikkia maalintuja. Aukusti metsästi ansoilla ja hänellä oli jopa satoja ansoja. Linnut meni suolistettuna, mutta nylkemättä eteenpäin. Taisi osa päätyä ravintoloihin kuten Pohjanhoviin.

Aseiden kanssa sattui toisinaan pieniä vahinkoja. Ne johtuivat yleensä huolimattamuudesta ja omatekoisista panoksista ja muista virityksistä. Monessa talossa oli haulikon patruuna tullut piipun kyljestä ulos.

- Sodan jälkeen tuli sellaisia haulikoita, joissa oli lukot ja lyhyet piiput. Ne olivat oman aikansa katkaistuja haulikoita. Niillä sattui useita vahinkoja.

Havaintoja Louepoikien ensimmäiseltä 10 vuodelta

Louepojat perustetaan toukokuussa 1964

Posiolle ehdittiin perustaa pari metsästysseuraa ennen Louepoikia, mutta ensimmäisten joukossa oltiin liikkeellä. Ainakin pernulaiset olivat ehtineet jo seuran perustaa. Varsinainen perustamisbuumi Posiolla oli kuitenkin vasta 1970-luvulla, kertoo Posion riistanhoitoyhdistyksen puheenjohtaja Pertti Ahola.

Louepoikien perustava kokous pidettiin 3.5.1964 Lauri Revonmäen talossa. Paikalla oli ”16 asiasta kiinnostunutta erämiestä”. Puheenjohtajana toimi pernulaisten opettaja Tapio Kinnunen, joka edusti samalla Posion riistanhoitoyhdistystä, sihteerinä toimi Ristilän opettaja Matti Tikkanen, josta tuli

Louepoikien toiminnan ahkera alullepanija.

Ensimmäisen kokouksen päätöksiä:

- päätettiin perustaa metsästysseura ja nimeksi otettiin Louepojat
- valittiin johtokunta, hyväksyttiin säännöt, sovittiin keskeiset maksut (liittymismaksu 2 mk, jäsenmaksu 1,5 mk)
- valittiin maanvuokrasopimusten tekijät ja päätettiin aloittaa harjoitusampumapaikan etsiminen

Maakotkasta 100 markkaa tapporahaa

Louepoikien toiminta lähti ripeästi käyntiin ja intoa oli joka ukossa vaikka muille jakaa. Vuosikokouksessa tammikuussa 1965 todettiin, että vuokramaita oli saatu 5510 hehtaaria ja seurassa oli 48 maanomistajajäsentä ja 26 metsästäjäjäsentä.

Kesäkuussa 1965 järjestettiin ensimmäiset savikiekkoammunnat Luksuan tien varressa. Samana vuonna järjestettiin ammunnat jo neljä kertaa.

Vuonna 1965 oli ammuttu maakotka Saarikiekin rannalta ja “otettu pesästä yksi poikanen”. Elokuun kesäkokouksessa pöytäkirjaan merkittiinkin tapporahatulona 100 markkaa, jonka maksoi Timisjärven paliskunta.

Kotka täytettiin Oulussa ja se oli vuosia Ristilän koululla, jonka tulipalossa kotka muuttui taas tuhaksi. Täyttäminen maksoi kuitin mukaan 80 markkaa ja kuitista selvisi että myös poikanen oli täytetty. Kotkasta jäi siis lopulta seuralle tuloa 20 markkaa.

Satumaisia saaliita 1960-luvulla

Maaliskuussa 1966 seuralle tuli hylkäävä päätös maa-alueen vuokraamisesta Kiekkijärveltä eräkämpää varten. Paikka oli haettu Kiekkijärven eteläpäästä.

Vuosina 1965-66 tuli muutamia valituksia ampumisesta liian lähellä taloja ja minimirajaksi sovittiin sen jälkeen 200 metriä. Samaan aikaan riistanhoitotyössä jäseniä kehoitettiin “ampumaan variksia pöllön kuvalta”.

Hirvenkaatoluvan anominen oli esillä ensimmäisen kerran 1965-66. Päivälleen kaksi vuotta seuran perustamisen jälkeen anottiin neljää hirvilupaa valtion maalle

ja kolmea lupaa Yhteismetsään.

Seuran eläinkokoelma karttui kun sille tarjottiin täytettyä pöllöä. Johtokunta ostaa rämäytti sen 18,50 markalla.

Noina vuosina moni sai elämänsä saaliita. Saaliskortteja selatessa vastaan tulee kovia faktoja. Esimerkiksi Ali Karjalainen oli saanut 1966 peräti 16 urosmetsoa ja 17 koppeloja. Paavo Harmaasalo puolestaan 9 urosmetsoa. Paavon puoliso Irma muisteli, että perheeseen oli pakko hankkia pakastin, mutta savotasta ei olisi selvitty.

Touhun vuosi 1966 – kovia talkoita Kiekissä

Eräkämpää rakennettiin talkoilla 1966 aikana ja syksyllä se oli saatu “väliaikaisesti asuttavaan kuntoon”. Vuokra-asia oli saatu kuntoon Metsähallituksen kanssa. Metsähallitus ei hyväksynyt ensimmäistä paikkaehdotusta, mutta toinen paikka Kiekkijärven koilliskulmasta kelpasi ja Louepojat pääsivät rakennuspuuhiin.

Rakennustarpeita haalittiin lahjoituksina, mutta Sunimajan runko nousi keloista, jotka Metsähallitus antoi ottaa valtion maalta.

- Pokasaha soi ja honkaa kaatui. Ei sinne moottorisahaa taidettu edes kantaa, Heino Lehtiniemi muistelee.

Sunimajaa rakennettiin usein metsästysreissujen yhteydessä ja välillä miehet tahtoivat enemmän kairaan kuin rakennustyömaalle.

- Tikkasen Matti aina sadatteli, että taas on ukot karanneet koirineen metälle.

Heino kertoo, että oli Sauli Kemppaisen kanssa salvamassa pari päivää viimeisiä hirsikertoja ja lopulta he saivat myös jäiset laipiolaudat kattoon. Tarkoitus oli myös yöpyä kämpässä.

- Pantiin kamina öhisemään ja vesi vain tippui laipiosta kun kuura sulii. Odoteltiin että tippuminen loppui ja käytiin taloksi. Se oli vielä puolitiessään koko kämpä kun vesikattoa ei ollut ollenkaan. Toiset miehet tekivät sen sitten myöhemmin.

Sauli Kemppainen, joka jahtiporukoissa oli kaikkien tuntema “Samppa” tai “Santeri” muistelee, että hän oli parhailla reissuilla jopa viikon Kiekin kairassa.

Välillä metsästettiin ja välillä rakennettiin kämppää.

- Laavulla nukuttiin niin kauan kunnes kämppään päästiin yöksi, Samppa muistelee.

Myös ampumarata-aluetta oli talkoiltu samana vuonna ja saatu kuntoon sekin. Jostakin sitä energiaa vaan riitti. Touhun vuosi 1966!

Kiekinkairaahan haettiin aarnialuetta – Louepojat aikaansa edellä

Louepojat oli 1967 halukas hankkimaan Kiekinkairassa siian ja taimenen poikasia järviin ja hoitamaan kalastuksenvilvontaa. Metsästyksen ohessa siis kalasteltiin ja nähtiin alueen arvo muutenkin.

Tasan kolme vuotta perustamisen jälkeen johtokunta teki perusteellisen esityksen Metsähallitukselle Kiekkijärven ympäristön aarnialueen ja luonnonmetsän perustamisesta. Perusteluna oli, että "alueen luonto säilyisi muuttumattomana ja sitä voitaisiin hyödyntää retkeilyn lisääntyessä ja Louepoikien Sunimajan käytön lisääntyessä". Samalla anottiin kalanpoikasia vesiin "jotta sekä metsästys että kalastus voivat alueella hyvin".

Metsähallitus suhtautui myönteisesti ja vastasi 1969, että ehdotus otetaan huomioon alueen tulevassa suunnittelussa. Hakemus oli perusteltu poikkeuksellisen avarakatseisesti ja se oli ilman muuta aikaansa edellä oleva esitys. On varmaan poikkeuksellista, että vasta muutaman vuoden toiminut seura halusi edistää muutakin luonnonkäyttöä eikä ollut kiinnostunut pelkästään saaliista.

Louepojilla myös kalastuksenvilvojat

Sama teema jatkui kun 1969 Louepojat haki Lapin kalamiespiiriin jäseneksi ja sai myös ensimmäiset kalastuksenvilvojat, Ali Karjalaisen ja Sauli Kemppaisen.

Kiekkijärven kalastus aiheuttikin nurinaa tuohon aikaan. Metsähallitusta pyydettiin rajoittamaan vieraspaikkakuntalaisten verkkopyyntiä ja ottamaan 45 millin

silmä koko käyttöön.

Vuonna 1969 Rutavaaraan perustettiin ensimmäinen riistanhotopaikka ja rauhoitusalue. Vuoden 1970 pöytäkirjoista löytyy maininta, että koirakuria tiukennetaan ja jäsenet jotka metsästävät luvattomilla alueilla voidaan erottaa seurasta. Jotain parranpärinää oli siis ollut.

Peijaisiin poronlihaa!

Vuonna 1970 oli jotain ongelmia peijaisten järjestämisessä. Pöytäkirjaan on merkitty, että järjestämistä siirrettiin ja päätettiin pyytää ja myydä jäniksiä ja niillä rahoilla ostaa poronlihaa !!! Tuskallinen päätös tehtiin johtokunnassa 15.11.1970.

Vuonna 1972 päätettiin maksaa 10 markan palkkio "sille joka polttaa salametsästäjän". Seuraavana vuonna kiinnitettiin huomiota minkkien ja muiden pienpetojen hävitykseen, mutta varis armahdettiin. Variksesta ei enää sen jälkeen saanut pisteitä seuran omassa pienpetojen pyyntikilpailussa.

Hirvijahti oli työlästä puuhaa 1970-luvulla

Vuonna 1974, kun seura täytti 10 vuotta todettiin, että hirvilupa yhdelle hirvälle jäi käyttämättä. Yritetty oli kovasti ja "yhden miehen kävelypäiviä oli 40".

Seuraavanakaan vuonna ei saatu hirveä. Yksi lupa oli ja "useamman miehen voimalla kävelypäiviä kertyi lähes 70". Vuosikokous olikin asiasta aika happamana ja päätti esittää riistanhoitoyhdistykselle, että Metsähallituksen parhailla hirvimailla otetaan käyttöön vuorosysteemi, jotta kaikilla seuroilla olisi mahdollisuus saada hirviä.

Vähitellen hirvikanta alkoi kohentua ja ensimmäinen hirvi seuran omalla alueella ammuttiin 1983.

Joensuussa, lokakuussa 2014

Keimo Lehtiniemi